

Фондација за интернет и општество

Скопје, 27 ноември 2024г.

Врска: Предлог Закон за изменување и дополнување на Закон за медиуми, објавен на ЕНЕР на 7 ноември 2024г.

Предмет: **Предлози за измени и дополнувања од Фондацијата за интернет и општество „Метаморфозис“ на Предлог Законот за изменување и дополнување на Закон за медиуми, со кој се предлагаат измени во насока на регулација на онлајн медиумите во Република Северна Македонија**

Почитуван/и,

Во насока на одржување конструктивна дискусија и учество во консултативниот процес, а земени предвид искуството и работата на Фондацијата Метаморфозис, во рок ги доставуваме предлозите за дополнување на Предлог Законот за изменување и дополнување на Законот за медиуми, иако сме на ставот дека е неопходно донесување на нов Закон за медиуми, во кој сеопфатно ќе бидат уредени сите отворени прашања согласно европските норми и стандарди. Исклучително е важно измените и дополнувањата на Законот да се донесат во максимално инклузивен процес, што подразбира и организирање јавна расправа од страна на предлагачот, со цел да се допрецизираат и други одредби кои се однесуваат на поставените цели во образложението на Предлог Законот, а не се уредени со објавените Предлог измени и дополнувања на Законот за медиуми. Така, недостасуваат одредби со кои ќе се надмине состојбата која е наведена како причина за измените и дополнувањата на Законот за медиуми, а се однесува на „справување со дезинформации, говор на омраза, и на прекршувањето на професионалните новинарски стандарди присутни во онлајн медиумите и платформите на социјалните мрежи“.

Оттука, предлагаме член 1, точка 3 да гласи:

„3. Издавач на медиум е правно лице кое врши дејност на издавање на печатен медиум, емитување на радио и телевизиски програми (радиодифузери) или публикување информативни содржини преку онлајн медиуми – интернет портали, како и нивните официјални страници и профили на социјалните мрежи, како и правно лице здружение или фондација во чија сфера на интерес е и издавање/публикување на онлајн медиуми кои ќе вршат општа или посебна информативна дејност, емитување на радио и телевизиски програми на непрофитна основа, како и физичко или правно лице кое врши

агрегирање вести на посебни интернет страници или мониторирање на медиумите на начин што остварува приходи од давање на овие онлајн услуги.“

Образложение: Со предложената измена законодавецот стриктно се задржува само на правно лице кое врши дејност на издавање на различни медиуми. Здруженијата и фондациите, регистрирани согласно Законот за здруженија и фондации, се правни лица но по дефиниција не се издавачи на медиуми, па останува нејасно зошто да бидат исклучени или не спомнати прецизно во предложените измени и дополнувања на Законот. Ова е во согласност со домашната и европска регулатива и практика, која познава здруженија или фондации кои се со години издавачи на општи и специфични информативни медиуми.

Предлагаме член 2, став 1 во точката 1 да се измени: после зборовите „програми на радиото и телевизијата,“ се додаваат зборовите „онлајн медиуми – интернет портали, како и нивните официјални страници и профили на социјалните мрежи“.

Образложение: Да се усогласи со EU Digital Services Act и друга релевантна регулатива во рамките на ЕУ.

Предлагаме член 2, став 4 да гласи:

„(4) Правно или физичко лице може во Република Северна Македонија да врши дејност на публикување информативни содржини во вид на текст, аудио или аудиовизуелен формат преку онлајн медиум – интернет портал, доколку дејноста ја впише во Централниот регистар на Република Северна Македонија, има седиште и уредништво во Република Северна Македонија, има најмалку две (2) лица во редовен работен однос. ~~и поседува мк-демејн.~~ Издавачот на информативни содржини во вид на текст, аудио или аудиовизуелен формат преку онлајн медиум – интернет портал по исклучок може да има и само едно лице во редовен работен однос, доколку неговата адреса и секојдневна работа се одвива во општините и регионите во Република Северна Македонија надвор од Скопје, т.е. потпаѓаат под категоријата локални или регионални медиуми или пак се занимаваат со информативни содржини наменети за ранливи категории граѓани и групи, а кои се од општ јавен интерес.

Образложение: Мислење на Фондацијата Метаморфозис е дека со Законот не треба да е одреден минимумот на бројот на вработените. Но, ако ова прашање се уредува со Законот, тогаш неопходно е предлагачот да има предвид дека локалните и регионалните медиуми се во многу тешка финансиска состојба пред се’ поради слабата економска база во локалните средини, па често се соочуваат со финансиски проблеми и се на работ на опстојување. За нив наметнувањето обврска да имаат двајца вработени може да претставуваа посебна тешкотија па да дојде до затворање на онлајн медиумите. Имајќи предвид дека локалните и регионалните медиуми вршат информативна дејност посветена на локалните и регионалните проблеми, на тој начин би дошло до осиромашување на информирањето за тие проблеми, а со тоа и ускратување на уставното право на граѓаните загарантирано во член 16 од Уставот на РСМ, посебно ставовите од 1 до 3:

Се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање и слободното основање на институции за јавно информирање.

Се гарантира слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации

Предлогот да се избришат зборовите „и поседува мк-домејн“ се заснова на потребата за регулација на онлајн медиуми кои имаат седиште и уредништво во РСМ, а користат domeјни регистрирани во други земји (на пример, .com, .org).

Предлагаме новиот став (7) во членот 2 да се усогласи со елементите од Регистарот на Промедиа.мк.

На крај, сакаме да укажеме дека е неопходно дополнително да се усогласи целокупната законска медиумска регулатива со што ќе се овозможи непречена примена на Измените и дополнувањата на Законот за медиуми кога ќе стапат на сила.

Се надеваме дека предлозите за измени и дополнувања ќе бидат земени предвид.

З
а

Со почит,

и
Бардил Јашари, Извршен директор
Т
е

Д
о
п
о
л
н
и
т
е
л
н
и

п
р
а
ш
а
њ
а
и

